

emcdda.europa.eu

РЕЗЮМЕ — ИЗБРАНА ТЕМА:
НАРУШЕНИЯ НА ЗАКОНА В ОБЛАСТТА НА НАРКОТИЦИТЕ: ПОСТАНОВЕНИ ПРИСЪДИ И ДРУГИ ПОСЛЕДИЦИ

Европейски център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите
Годишен доклад 2009 г.: състоянието на проблема с наркотиците в Европа

Ембарго: 10,00 ч. ЦЕВ — 05.11.2009 г.

Въведение

Присъдите за нарушаване на закона в областта на наркотиците в Европейския съюз се разглеждат за пръв път в настоящата „Избрана тема“⁽¹⁾. Чрез анализ на най-новите годишни статистически данни в настоящия доклад се прави опит да се отговори на въпроса: „Какви са най-вероятните последици за правонарушител, задържан от полицията за нарушаване на закона в областта на наркотиците: за употреба или притежание с цел лична употреба, предлагане или трафик на наркотици?“.

Осъдени лица за употреба и трафик на наркотици

- Около 17 страни докладват за постановени присъди, разделени по правонарушения във връзка с лична употреба и предлагане.
- В 13 от 26 страни видовете наказания (лишаване от свобода, глоба, общественополезен труд) за нарушители на закона в областта на наркотиците се докладват отделно за правонарушения във връзка с лична употреба и за правонарушения във връзка с предлагане.

Прекратяване на съдебно преследване

- Дванадесет страни са предоставили значителни данни за броя на официалните и неофициалните прекратени от полицията или от прокуратурата преписки, докато други пет са подали сведения. Осем страни не са предоставили сведения за броя на подобни „незначителни“ последици.
- При едно показателно сравнение, в което се използват статистически данни от шест страни, делът на неотчетените последици може да варира между 25 и 90% от нарушенията на закона в областта на наркотиците, докладвани през предходната година.

Видове налагани наказания

- За правонарушения, свързани с лична употреба в **Чешката република, Дания, Германия, Франция, Латвия и Нидерландия** е най-вероятно да се наложи глоба; в **Полша и Хърватия** е най-вероятна условна присъда за лишаване от свобода; а **Италия, Австрия, Португалия, Словакия и Обединеното кралство** докладват предимно за предупреждения или прекратени производства.
- Много от употребяващите наркотици, задържани от полицията, не достигат до съд, а малка част от осъдените лица за употреба или притежание с цел лична употреба отиват в затвор. Честите

(¹) Точността на сравненията се ограничава от различия във: определенията и използваната терминология; системите за събиране на данни; и статистическите единици и правилата за изчисляване. Подробни данни има в „Подбран материал“ и електронното му приложение.

случаи на рецидивизъм сред нарушителите на закона в областта на наркотиците — до 60% според ограничените налични данни — донякъде обясняват това.

- За правонарушения, свързани с предлагане, се налага наказание лишаване от свобода много по-често от всички други санкции. В **Чешката република, Германия, Португалия и Словакия** повечето присъди за лишаване от свобода са условни. Две държави-членки (**Нидерландия, Обединеното кралство**) налагат наказание общественополезен труд за над 10% от осъдените лица за правонарушения, свързани с предлагане.
- Дори видовете правонарушения да не са разделени в националните данни и ако се сравнят съотношенията между санкциите за всички правонарушения, е очевидно, че глоби се използват често в **Ирландия, Люксембург, Унгария и Швеция**, в сравнение с **България и Румъния**, където преобладава използването на условни присъди за лишаване от свобода.
- При сравняване на три страни със сходни правни системи, културни традиции и модели на употреба, **Финландия** докладва за най-малък дял осъдени на лишаване от свобода правонарушители във връзка с т.нар. слаби наркотици, **Швеция** по-често налага присъди за лишаване от свобода с незабавно изпълнение за по-тежки правонарушения, а в **Норвегия** по-често се налага наказание общественополезен труд.
- Единствено **Ирландия, Унгария, Нидерландия, Полша и Обединеното кралство** докладват за всяко значимо използване на наказанието общественополезен труд — в повечето доклади за последиците този вид санкция присъства изключително рядко.

Размер на наложените наказания

- Тринадесет страни докладват за срока на наложените наказания лишаване от свобода, макар и невинаги в пряко съпоставими форми. Някои от по-малките страни докладват за всички отделни присъди, издадени в рамките на една година, докато за по-големите присъди е докладвано „усредено“.
- Средният размер на наказанията лишаване от свобода за правонарушения във връзка с употреба или притежание с цел лична употреба варира сред отделните страни от един месец до 29 месеца.
- За правонарушения, свързани с предлагане, средният размер на наказанията варира от един месец за дребна продажба до 38 месеца за тежки правонарушения, свързани с трафик на наркотици.
- Наказанията лишаване от свобода за дълъг срок са сравнително редки. Статистическите данни подкрепят предположението, че в Европа „наркобароните“ или „наркобосовете“ са малко и много по-трудно могат да бъдат осъдени в сравнение с дребните, но много „по-видими“ дилъри.

Видове наркотици

- Видът на наркотика, водещ до присъда се докладва единствено от **Чешката република, Кипър, Нидерландия, Португалия, Словакия и Обединеното кралство**. Ограничените статистически данни все пак показват, че средният размер на наказанията се различава съобразно вида на наркотиците, дори в страните, където наркотиците се третират по един и същ начин в съответното национално законодателство. Това навежда на мисълта, че съдебната власт възприема различията в степента на увреждане или тежестта на последиците от видовете наркотици, различни от предвидените в законодателството.

Изпращане на лечение или консултации

- Въпреки единодушно заявената политическа подкрепа в Европа за замяна на наказанието с лечение на лицата, зависими от наркотични вещества, 14 от 26 страни не са докладвали никакви статистически данни за подобни последици.
- Невъзможно е да се изчисли степента на успех при интервенциите за лечение, а това би било от основно значение за целите на политическото планиране, ако не се отчита общият брой на лицата, постъпващи за лечение.

Възможен инструмент за оценка

- В новия план за действие на ЕС по отношение на наркотиците държавите-членки се призовават да „извършват постоянна оценка на политиката по отношение на наркотиците“. Оценката на процесите чрез използване на статистически данни за постановените присъди и други последици с цел да се разбере как са приложени правните изменения, би била относително проста, но важна мярка. Тя би позволила на страните да установят как повечето правонарушители напускат системата на наказателното правораздаване и дали това напускане се осъществява в съответствие с предвидените от законодателите пътища или по други пътища. Такава оценка би могла също да допринесе за измерване на резултатността и ефективността на системата.